

Олена ЗАХАРЧУК,
асистент учителя Ізяславської початкової школи №7

Практично і дієво

В інклюзивній освіті практично завжди поєднується декілька методів і прийомів роботи з метою досягнення максимального корекційно-педагогічного ефекту. Проте використання лише традиційних методів роботи з цією категорією дітей недостатньо. Необхідний пошук нових шляхів підвищення пізнавальної активності учнів, творчих інноваційних методик і технологій, ефективність яких очевидна.

Найбільш доступними для учнів з особливими освітніми потребами є практично-дієві методи. Наприклад, вплив на дитину з ООП за допомогою мистецтва може зіграти позитивну роль у розвитку когнітивних функцій, вдосконаленні її саморегуляції, ігрової діяльності, подоланні особистісної незрілості, порушень емоційно-вольової сфери, в розвитку моторики. Зростаючі психоемоційні та фізичні навантаження учнів призводять до зниження пам'яті, втоми, збудливості й неможливості зосередитися протягом навчального дня.

Нетрадиційні методи в корекційній роботі з дітьми з ООП: пісочна терапія, ігротерапія, кінезіологія, казкотерапія, рефлексотерапія широко використовуються в практиці дефектологів, логопедів, педагогів-психологів. Безумовно, ці методи можуть бути корисні в роботі інших фахівців.

Корекційна робота з учнями починається вже з перших хвилин на уроці. Кожен день ми починаємо з привітання у дружньому колі (спочатку за допомогою слів і посмішки, потім пропонуємо зробити це без слів – рукоштовуванням, обіймами, поплескуванням по плечу, киванням головою та іншим, діти запропонували вітатися різними мовами світу).

Організаційний момент на заняттях використовую з метою актуалізації наявних знань у дітей. Наприклад, на уроках математики питання ставляться кожному учневі індивідуально.

До якого уроку приготувалися?

Який він за рахунком?

Яке сьогодні число?

Який місяць?

Який за рахунком місяць в році?

Який він за рахунком в ряду весняних, осінніх, зимових місяців?

Таким чином ми записуємо каліграфічну хвилинку.

Для введення в тему уроку можна використовувати технологію арт-терапії – фототерапію. Фототерапія, заснована на застосуванні фотографії або слайдів для психічного розвитку, пізнавальної сфери дитини, а також для розвитку та гармонізації особистості дітей з затримкою в психічному розвитку. Це створення або сприйняття фотографічних образів з подальшим обговоренням та різними видами творчої діяльності, включаючи образотворче мистецтво. Вона об'єднує всіх дітей спільною діяльністю, сприяє підвищенню упевненості в своїх силах, згуртованості.

Активна фототерапія з дітьми допомагає налагодити контакт, збагатити і активізувати їх словниковий запас.

Фотографування дитини сприяє підвищенню її самооцінки і задоволенню потреби в увазі. Дитина може відчувати себе творцем (художником, письменником) і в кращу сторону змінити своє ставлення до себе і своїх можливостей. На уроках ми використовуємо готові знімки, або створюємо їх в ході занять чи на перервах. виготовлення знімків може поєднуватися зі створенням фотоколажа, плаката або ілюстрованої фотографіями «книжки». Також фотографія на заняттях поєднується з вигаданням різних історій.

Прийом «Фантазери»

«Заплющіть очі й уявіть, що ви опинилися в осінньому лісі. Роздивіться навколо, та не потурбуйте його мешканців, бо в них зараз багато турбот. Постарайтеся зробити цікаві знімки. Розплющте очі і презентуйте нам свої фотографії».

Для корекції і збереження психічного здоров'я необхідно створювати позитивні емоції в учнів як на уроці, так і в позаурочній діяльності. Лев Виготський говорив, що «для педагога особливо важливо знати своєрідність шляху, по якому він повинен провести дитину». При організації корекційних занять учитель-дефектолог враховує можливість дитини, бо на перших етапах корекційної роботи необхідно забезпечити учневі суб'єктивне переживання успіху на фоні певних витрат зусиль. Надалі завдання слід ускладнювати пропорційно зростаючим можливостям дитини.

Під час корекційних занять чи уроків з метою емоційного розвантаження, або для переключення з одного виду діяльності на інший необхідно проводити кілька фізкультурних хвилин різної спрямованості.

Цікавими для учнів будуть такі руханки:

«Ураган»

Вчитель промовляє: «Ураган для тих, хто має синій колір... (діти міняються місцями). Ураган для хлопчиків. Ураган для тих, хто сидить за першими партами та інше...»

«Я вмію ось так»

Діти стоять у колі. По черзі виходять вперед і демонструють якийсь рух – всі повторюють.

«В нашій класі друзі всі»

Діти стоять у колі, співають пісеньку і виконують відповідні рухи.

В нашій класі друзі всі

І веселі, і сумні.

Привітай сусіда зліва (подають руку),

Привітай сусіда справа (подають другу руку).

Друзі ми усі (беруться за руки).

В нашій класі друзі всі

І великі, і малі.

Ти погладь сусіда зліва (гладять),

Ти погладь сусіда справа (гладять),

Друзі ми усі.

І т.д.

Особливу увагу слід приділити фізкультурним хвилям для

корекції зору, які є потрібні не лише дітям з порушеннями зору, але і як профілактика зору та виховання здорового способу життя.

Вправи для очей за схемою, чи вказівками вчителя, виконуються стоячи, при цьому діти роблять мимовільні рухи головою, шиєю, тулубом, розминаючи затерплі від напруги м'язи.

Інклюзивне навчання полягає в тому, що у звичайному класі вчать звичайні діти, просто деякі з них вчать трошечки по-іншому. Дуже часто плутають поняття «асистент учителя» та «асистент дитини». То є два різні поняття.

Асистент не прив'язаний до однієї чи кількох дітей, а працює зі всім класом. Лише дитині з ООП приділяю більше часу. Окрім того, своєю роботою звільняю більше часу вчителю для пояснень. Наприклад, поки щось роздруковую чи роздаю навчальний матеріал, який підготував учитель, той ще раз роз'яснює тему або ще якимось залучає дитину з особливими освітніми потребами до спільної роботи в класі. Адже спільна робота – головна мета інклюзивного навчання. В жодному разі не маю права вилучати дитину із класу, лише в тому випадку, коли її психічний стан заважає іншим учасникам навчального процесу.

Валентина ПІДГУРНА,
вихователь-методист *Віньковецького ЗДО №2, старший вихователь*

Дидактичні ігри в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти

Нікого не треба переконувати в тому, що навчання дітей з особливими освітніми потребами має бути ігровим, а отже, роль різноманітних ігор в освітньому процесі закладів дошкільної освіти з інклюзивним навчанням неоціненна. За твердженнями психологів, гра сприяє гармонізації стосунків дитини з навколишньою дійсністю, «поліпшує природу дитини».

Серед розмаїття ігор, які проводяться в інклюзивних групах, чільне місце посідають дидактичні ігри. На нашу думку, саме дидактична гра, при правильній організації, має великий потенціал для розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Враховуючи індивідуальні особливості психічного та фізичного розвитку кожної дитини, педагога, засобами дидактичної гри, можуть організувати емоційно значущу для дітей діяльність, яка сприятиме прояву інтересу, здивування, радості, інтелектуальній збентеженості, розвитку пізнання. Варто лише підібрати гру, яка буде допомагати дитині пізнавати світ та розвиватися, вчитися спілкуватися з однолітками. Завдяки залученню дітей з особливими потребами до будь якої ігрової взаємодії з однолітками (сюжетно-рольова, дидактична,

рухлива та інші ігри) створюється середовище, вільне від стигматизації, що є цінним для дітей з ООП, які в ньому перебувають та здобувають дошкільну освіту.

Дидактичні ігри – це ігри особливі. Вони створюються дорослими й пропонуються дітям. Діти граються, не підозрюючи, що засвоюють знання, оволодівають навиками дій з певними предметами, вчать. Кожна дидактична гра має пізнавальний та виховний зміст. Водночас в інклюзивній групі такі ігри повинні містити також корекційні моменти. Корекційні завдання для кожної особливої дитини педагоги можуть з'ясувати, спілкуючись з фахівцями (практичним психологом, вчителем-дефектологом, логопедом) чи батьками.

Залучення дітей до участі у дидактичних іграх сприяє їх адаптації до освітнього процесу та колективу. Організуючи індивідуальну гру з дитиною, педагог створює сприятливі умови для спілкування з нею, з'ясовує рівень сформованості певних розумових дій та за допомогою багаторазового вправлення піднімає рівень її розвитку. Засобами дидактичних ігор можна успішно формувати механізми емоційно-вольової регуляції, що має неабияке значення для дітей з осо-